



LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Företagsekonomiska Institutionen
FEKN90, Företagsekonomi
Examensarbete på Civilekonomprogrammet
VT 2014

Vad ersätter den tidigare revisorns funktion och kostnad i små aktiebolag?

En studie i kölvattnet av revisionspliktens avskaffande

Författare

Axel Björling

Rasmus Fridheimer

Handledare

Rolf Larsson

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till alla de företag som tog sig tiden att delta i den genomförda enkätundersökningen. Vi vill även tacka vår handledare Rolf Larsson som har kommit med insiktsfulla råd och varit ett stort stöd under hela processen samt vår vän GC för all tid han hjälpt oss.

Lund den 14 maj 2014

Axel Björling

Rasmus Fridheimer

Sammanfattning

Uppsatsens titel: Vad ersätter revisorn i små aktiebolag

Seminariedatum: 2013-05-21

Ämne/ Kurs: FEKN90, Företagsekonomi – Examensarbete på Civilekonomprogrammet. Fördjupningsalternativ: Extern redovisning. 30 hp - D-uppsats

Författare: Axel Björling & Rasmus Fridheimer

Handledare: Rolf Larsson

Nyckelord: Revision, redovisning, revisionsplikt, redovisningskonsult, aktiebolag, revisor.

Syfte: Uppsatsens syfte är att undersöka vad som har ersatt den funktion och kostnad som revisorn tidigare innebar för små aktiebolag. Uppsatsen kan vara relevant för redovisnings- och revisionsbranschen och deras framtida rekrytering av revisorer och spetskompetens inom redovisning då studien kan komma att påvisa en trend i marknadens efterfråga.

Metod: Positivistisk, deduktiv, kvantitativ

Teoretiska perspektiv: Studiens teoretiska ramverk är huvudsakligen uppbyggd kring tidigare forskning på efterfrågan för revision och efterfrågan för dess substitut. Studien utgår främst från de tidigare utförda studierna av Collis et al i Storbritannien och Tobias Svanström i Sverige.

Empiri: Urvalet består av företag som inte är skyldiga att ha revisor och dessutom inte längre har det. Utöver det har företagen i urvalet över 1000 SEK i omsättning och finns i någon av regionerna Malmö kommun, Västernorrlands län och Örebro Län.

Slutsatser: Studien fann signifikanta samband i fyra av fem av hypoteserna till varför revisorn ersätts på det sätt den görs. Det vanligaste sättet att ersätta den tidigare revisorn är att anställa en redovisningskonsult.

Abstract

Title: What replaces the previous auditor in micro-companies?

Seminar date: 2013-05-21

Course: FEKN90, Master Thesis, MSc in Business & Economics

Authors: Axel Björling & Rasmus Fridheimer

Advisor: Rolf Larsson

Keywords: Audit, accounting, mandatory audit, accountingconsultant, microenterprise, auditor

Purpose: The purpose of this study is to examine what the companies that no longer employ an auditor does with the financial space that it creates, how they replace the function of the auditor and why they choose to replace it in the manner that they do.

Method: The study is performed as a quantitative survey which applies a deductive approach to a positivistic knowledgebase. Statistical significance is tested with linear statistical models.

Theoretical perspectives: Our theoretical framework is based mainly on studies performed on the demand of audit and the demand of its substitutes written by Collis et al in the UK and Tobias Svanström in Sweden.

Empirical foundation: Selection of the population consists of limited companies registered in the swedish areas Malmö kommun, Västernorrlands län or Örebro Län with a turnover of minimum 1000 SEK who do not employ an auditor.

Conclusions: The study found significant connection between four out of five of the hypothesis. The results indicate that the companies that choose not to employ an auditor seem to consult an accountant as the most common replacement and a large part of the companies simply saw it as an opportunity so save money.

Förord	2
Sammanfattning.....	3
Abstract.....	4
Inledning	8
1.1 Problembakgrund:.....	8
1.2 Problemdiskussion.....	10
1.3 Problemformulering	11
1.4 Syfte.....	12
1.5 Avgränsning	12
1.6 Disposition.....	12
2. Teori.....	14
2.1 Inledning	14
2.1.1 Kapitlets disposition	15
2.2 Antal ägare	15
2.3 Antal anställda	16
2.4 Region.....	17
2.5 Ålder.....	18
2.6 Bransch.....	19
3. Metod	21
3.1 Angreppssätt	21
3.2 Ansats	21
3.3 Teoretiskt ramverk.....	22
3.4 Hypotesprövning	23
3.5 Datainsamlingsmetod.....	24
3.6 Population	25
3.7 Enkätens utformning.....	27
3.7.1 Webbenkät.....	27
3.7.2 Länken mellan empiri och teori.....	28
3.8 Kritik mot enkätens utformning.....	31
3.9 Genomförande.....	32
3.10 val av statistisk metod.....	32
3.11 Reliabilitet och Validitet.....	33
3.11.1 Reliabilitet	33
3.11.2 Validitet	33
3.12 Bortfallsanalys.....	34
4. Empirisk analys.....	35
4.1 Beskrivande statistik	35
4.2 Korrelationsanalys	36
4.3 Logistisk regression.....	38
4.4 Hypotesprövning	42
4.3.1 Antal ägare	42
4.3.2 Antal anställda.....	42
4.3.3 Region	43
4.3.4 Ålder	44
4.3.5 Bransch.....	44
5. Slutsatser	45

5.1 Slutsats.....	45
5.2 Avslutande diskussion.....	45
5.3 Reflektion.....	48
5.4 Förslag till vidare forskning.....	49
6. Litteraturförteckning	50
6.1 Offentligt tryck.....	50
6.2 Tryckta källor.....	50
6.3 Tidskrifter.....	51
6.4 Webbssidor	53
Appendix	54
Enkätundersökning	54

Förkortningar

BRÅ	- <i>Brottsförebyggande rådet</i>
EG	- <i>Europeiska gemenskapen</i>
EU	- <i>Europeiska unionen</i>
FAR	- <i>Branschorganisation för redovisningskonsulter, revisorer & rådgivare</i>
NA	- <i>Not applicable</i>
NUTEK	- <i>Tidigare verket för näringslivsutveckling</i>
PSU	- <i>Proportionerligt stratifierat urval</i>
SME	- <i>Small medium enterprises</i>

Inledning

I inledningskapitlet presenteras bakgrunden till uppsatsens problemformulering, problemdiskussion samt själva problemformuleringen, uppsatsens syfte, avgränsning och disposition.

1.1 Problembakgrund:

I samband med diskussionen om en ny aktiebolagslag 1975 kom för första gången förslaget om en allmän revisionsplikt för samtliga Sveriges aktiebolag. Företagen upplevde en ökad bokföringsskyldighet och enligt förslaget skulle både företag samt samhället gynnas. Dock saknades det kvalificerade revisorer nog för att kunna möta en allmän revisionsplikt och det var inte förrän i början på 1980-talet som utbudet av revisorer kom att möta kravet på en revisionsplikt som skulle omfatta alla aktiebolag. Debatten intensifierades också av att en rapport som Brottsförebyggande rådet, BRÅ, publicerade 1978. Rapporten visade på att den grupp av företag som är mest utsatt för ekonomisk brottslighet var aktiebolag med ett litet aktiekapital. Rapporten ledde till en rekommendation om krav på minst en revisor i alla aktiebolag¹. Från och med 1983 kom kravet på att alla svenska aktiebolag skulle ha minst en godkänd eller auktoriserad revisor^{2, 3}.

Efter att Sverige år 1995 valde att gå med i EU kom även bestämmelserna i EGs bolagsdirektiv att styra över revisionen. I det fjärde bolagsdirektivet står det om möjligheterna att undanta småföretag från revisionen. I Sverige startades en debatt som bidrog till att regeringen tillsatte en utredning för att undersöka regelverket kring revisionsplikten. Vissa länder i Europa införde aldrig revisionsplikt för småföretag och de flesta hade redan valt att avskaffa det⁴. EU betonade även i mars 2007 vikten för medlemsländerna att utnyttja denna möjlighet för att reducera de administrativa bördorna och kostnaderna för mindre aktiebolag. Som ett svar på utredningen införde SRF, den 16 januari 2006, en auktorisationsordning för redovisningskonsulter. Detta på grund av att efterfrågan skulle kunna öka vid ett eventuellt borttagande av revisionsplikten och

² Frivision – Bakgrund om revisionsplikt i Sverige

³ FAR

⁴ Thorell och Norberg 2005

faktumet att yrket nu behövde en kvalitetsgaranti⁵. Från och med 2007 har FAR utöver revisorer också auktoriserat redovisningskonsulter⁶.

SlopanDET av obligatoriet med auktoriserad revisor skulle kunna göra de europeiska företagen mer konkurrenskraftiga och stimulera Europas ekonomi⁷. Svenska småföretag befinner sig i ett konkurrensmässigt underläge jämfört med företag från bland annat Tyskland, Storbritannien och Holland som redan har avskaffat revisionsplikten för småföretag. Det eftersom de svenska småföretagen tvingas till en mer kostnadskrävande redovisning och revision. Utredningen föreslog därför att Sverige bör avskaffa revisionsplikt för småföretag och på så sätt förbättra deras konkurrenskraft⁸. Det skulle innebära att småföretagen själva åter fick valet att anställa en revisor, hitta en substituerande och billigare tjänst eller helt enkelt spara pengarna och göra jobbet själva.

I november 2010 valde till slut Sverige att följa EUs förslag att avskaffa revisionsplikten för mindre företag. Enligt det fjärde direktivet får Sverige som medlemsland i EU med avseende på storleksmått balansomslutning, omsättning och antalet anställda reglera vilka företag som får undantas. Det fastställdes att småföretag som uppnår max ett av nedanstående tre kriterier inte behöver få sin redovisning granskad av en revisor.

1. Medelantalet anställda i bolaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än tre.
2. Bolagets redovisade balansomslutning har för vart och ett av de senaste två räkenskapsåren uppgått till mer än 1,5 miljoner kronor.
3. Bolagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 3 miljoner kronor⁹.

Skatteverket var tillfreds med att gränsvärdena sattes så pass lågt. I samband med avskaffandet av revisionsplikten kom skatteverket att få fler arbetsuppgifter och även en högre befogenhet att

⁵ SRF

⁶ SOU 2008:32

⁷ SOU 2008:32

⁸ SOU 2008:32

⁹ SFS 2010:834

kontrollera bokföringar. För att kunna hantera den ökade belastningen fick myndigheten 40 miljoner kronor att disponera¹⁰, en kostnad som tidigare belastat företagen.

Den slojade revisionsplikten berör 250 000 aktiebolag och beräknades ge bolagen en möjlighet till besparingar på 2,9 miljarder kronor¹¹. Pengar som skulle kunna användas till andra typer utav konsulttjänster eller helt enkelt innebära en besparing för de småföretag i Sverige som tidigare haft en anlitad revisor. I den här undersökningen behandlas det studier som tidigare har forskat inom nyttan och behovet av revisionen tillsammans med studier som forskat på effekterna efter att revisionsplikten avskaffats. Detta för att skapa en förståelse kring vad som driver bolagen att köpa in konsulttjänster inom redovisning och därmed skapa en grundtro för deras beteende efter att de valt att inte längre anlita en revisor.

1.2 Problemdiskussion

En anledning till att mindre företag väljer bort revisorn kan vara att revisionen är ekonomiskt betungande. Propositionen kom fram till att kostnaden är i snitt 16 814 kr per år för de berörda företagen. Revisionsarvodet har i studier visat sig vara huvudorsaken till att företag byter revisionsfirma¹². Förutom den ekonomiska kostnaden tar även revisorn upp tid från ledningen. Från bolagets sida krävs det att någon instruerar revisorerna om företagets rutiner, till exempel hur attestering går till och vem i organisationen som har kontroll över vilka moment. I små företag är storleken på ledningsgruppen generellt sett mindre vilket gör att kontakten och arbetet tillsammans med revisorn blir en större börda per person. 2008 genomfördes en enkätundersökning bland små svenska aktiebolag. Enkätsvaren i undersökningen visade att endast 21 procent av företagen med en till fem anställda ansåg att värdet av att ha en revisor inte översteg arvodet för densamme. Studien visade också på en bredd sett till hur företagen valt att hantera den löpande redovisningen där 10 procent valde en revisionsbyrå, 27 procent valde en redovisningsbyrå, 47 procent valde att göra det på egen hand och 16 procent valde ett annat alternativ¹³.

¹⁰ Prop. 2009/10:204

¹¹ Prop. 2009/10:204

¹² Beattie et al. 2000

¹³ Svanström 2008

I förarbetena inför lagändringen kring revisionsplikt för mindre företag undersöktes den faktiska nyttan av revision för mindre aktiebolag. Det som regeringen fokuserat på är bland annat att kostnaden för revision hos små företag ofta överstiger nyttan¹⁴. Propositionen behandlade inte hur de företag som valt bort revision valt att ersätta revisorn och hantera de nya kostnader som uppstår. Revisorns kostnad må vara oproportionerlig sett till företagets omsättning men det faktiska arbetet i att upprätta ett årsbokslut ska nu utföras av bolaget självt. Det kräver inte bara mer tid från företagets sida utan även en ökad kompetens som nu ska tillskansas på ett nytt sätt¹⁵. En annan faktor att ta i beaktande är den oberoende funktion som en revisor har då han granskar ett bolags räkenskaper¹⁶.

Flera små aktiebolag har ansett att kostnaden för revision överstiger nyttan och då valt att prioritera bort revisorn. Många intressenter vill dock fortfarande förvissa sig om att räkenskaperna är korrekta. De flesta mindre aktiebolag har sedan tidigare använt sig av olika lösningar för att sköta den löpande bokföringen och frågan är vad som nu kommer att ersätta revisorns tidigare funktion och kostnad. Möjligheten till att spara in den tidigare kostnaden lockar nog många mindre företag samtidigt som ordning och reda på räkenskaperna inte lätt prioriteras bort. Tidigare forskning finns i stor utsträckning kring fenomenet revisionsplikt och dess påverkan på branschen, däremot har ingen studerat beteendet och effekterna hos de företag som har valt att inte längre anlita en revisor.

1.3 Problemformulering

Med utgångspunkt i ovanstående diskussion koncentreras studien på följande huvudfrågor:

- Vad ersätter revisorns tidigare funktion och kostnad i små aktiebolag?
- Vilka faktorer påverkar vad som ersätter revisorns tidigare funktion och kostnad i små aktiebolag?

¹⁴ Svanström 2008

¹⁵ Collis 2003

¹⁶ Seow 2001

1.4 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka vad som har ersatt den funktion och kostnad som revisorn tidigare innebar för små aktiebolag. Uppsatsen kan vara relevant för redovisnings- och revisionsbranschen och dess framtida rekrytering av revisorer och spetskompetens inom redovisning då studien kan komma att påvisa en trend i marknadens beteende och efterfrågan.

1.5 Avgränsning

Studien omfattar företag som har över 1000 SEK i omsättning för att undvika vilande aktiebolag. I uppsatsen görs en regional avgränsning där endast regionerna Malmö kommun, Örebro Län och Västernorrlands län är inkluderade i urvalet då det totala urvalet i Sverige var för stort.

1.6 Disposition

1. Inledning

I uppsatsens första kapitel går vi igenom bakgrunden till ämnet som ska avhandlas. Därefter följer en diskussion kring problemet och de studier som gjorts inom liknande ämnen. Sist förklaras uppsatsens syfte och avgränsning.

2. Teori

Kapitlet redogör för den forskning och de teorier som utgör grunden för de hypoteser som senare kommer att undersökas i den empiriska delen.

3. Metod

I andra kapitlet förklaras det metodologiska angreppssätt och den metodologiska ansats som används i uppsatsen. Här presenteras det empiriska tillvägagångssättet i form av utformningen av enkätundersökningen och på vilket sätt urvalet skett och viktats ur populationen.

4. Empirisk analys

Resultaten från den empiriska undersökningen presenteras och analyseras för att se hur detta förhåller sig till hypoteserna.

5. Slutsatser

Som avslutande kapitel presenterar detta uppsatsens slutsatser och faktiska resultat och knyter åter till inledning och tidigare teori i ämnet. Här presenteras även förslag till vidare forskning.

2. Teori

I teoridelen presenteras fem stycken relevanta företagsfaktorer som tidigare har studerats i revisions- och redovisningssammanhang med syfte att visa deras påverkan på företags beteende. De teorier och beteenden som tidigare forskning har visat på skapar en grund för de hypoteser som formuleras nedan.

2.1 Inledning

För många intressenter i ett aktiebolag är revisionsberättelsen ett kvitto på att bolagets rapporter och skötsel är i sin ordning. I revisionsberättelsen går det att finna företagsspecifika uppgifter, vilket normsystem revisorn har tillämpat, ifall årsredovisningen följer lagen och fullgör sin skyldighet gentemot skatteverket¹⁷.

FAR presenterade en lista över fördelar med att konsultera en revisor där förtroende hos intressenter, bättre kontroll över företaget, bättre ordning och reda i företaget, en kontroll av att företaget följer regler och konkurrerar på lika villkor och en ökad kvalitet i redovisningen ansågs vara de största fördelarna som en revisor medför¹⁸. Tobias Svanström

Collis et al genomförde 2004 en undersökning i Storbritannien med syftet att se hur många företag som valt att välja bort revision efter avskaffandet av revisionsplikten. I Storbritannien avskaffades revisionsplikten år 1994 och gränsvärdena har sedan dess höjts tre gånger för att idag vara likvärdiga med EUs högst tillåtna värden. Studien besvarades av 790 onoterade aktiebolag där de uppgav följande huvudsakliga anledningar till att fortsätta med revision.

- kontroll av redovisning och ekonomisystem (65 procent instämde)
- förbättra trovärdigheten på redovisningen (61 procent instämde)
- trovärdighet gentemot banker (58 procent instämde)
- bidrar till att skydda mot bedrägerier (50 procent instämde)
- förbättrar kvaliteten på information (43 procent instämde)¹⁹

¹⁷ ABL 10 kap 27-31§

¹⁸ Frivision AB 2011

¹⁹ Collis 2003

Undersökningen visar att det som är viktigast för företagen när det kommer till revision är kontrollen av redovisning och ekonomisystem, en tjänst till vilken det finns flera substitut. En undersökning som Collis et al framgångsrikt genomfört bland mindre aktiebolag i Storbritannien har varit en inspiration till den här undersökningens genomförande. Hypoteser testas med hjälp av flervälsfrågor i en kort enkät. Undersökningen fokuserar på de olika faktorer som påverkar företagets behov av revisionstjänster och beteendemönster vilket gav användbara resultat²⁰.

2.1.1 Kapitlets disposition

Anledningarna till att ersätta en revisor i ett mindre aktiebolag kan vara flera och bero på många olika faktorer. Baserat på tidigare studier inom redovisning och revision har fem faktorer kunna identifieras som var och en kan ha en individuell påverkan på hur ett mindre aktiebolag väljer att ersätta funktionen och kostnaden för sin tidigare revisor. Dessa faktorer presenteras vidare i kapitlet med teorier kring hur de kan påverka på vilket sätt bolaget väljer att ersätta funktionen och kostnaden av sin tidigare revisor. Hypoteserna byggs sedan upp runt faktorerna.

2.2 Antal ägare

Vanligen när det talas om behovet av revision ses det ur ett agentperspektiv²¹. Enligt agentteorin uppstår behovet för revision på grund av en informationsassymetri. Ägaren till ett företag har svårt att försäkra sig om att företagsledarens förvaltning av företaget är i linje med ägarens förväntningar. I agentteorin kallas ägaren principal och företagsledaren agent. Det uppstår informationsassymetri mellan principal och agent när kontrollen minskar²². Informationsassymetri behöver inte vara något problem utan bekymren uppstår när agenten utnyttjar sitt informationsövertag för att föra företaget i en riktning som inte principalen önskar²³. Parterna kan då sträva åt olika håll för att maximera sin egennytt. Det är av yttersta vikt att ägarna kan lita på agenten och informationen den producerar, en information som sedan ligger till grund för viktiga beslut i framtiden. I företag med ett fåtal ägare är dessa som regel mer

²⁰ Collis et al 2004

²¹ Chow 1982

²² Grossman & Hart 1983

²³ Carrington 2010

engagerade i företagets verksamhet och har därför bättre insyn i bolagets räkenskaper²⁴. I företag med fler ägare och en mer komplicerad ägarstruktur är sannolikheten större att vissa ägare är långt ifrån den operativa verksamheten och risken för informationsasymmetri är större, därför är behovet att kontrollera agenterna större.

Kontrollen över agenterna och möjligheten att säkerställa att de sköter bolaget i linje med förväntan begränsas när man väljer att inte anlita en revisor. De företag med ett flertal antal ägare kan uppleva en ökad risk för informationsasymmetri och vara mer benägna att med hjälp av expertis säkerställa att bokföringen i företaget sköts korrekt. Företag med bara en ägare har inte lika många intressenter och kan därför uppleva en kostnadsbesparing som mer lockande.

Hypotes 1: Det finns ett samband mellan antalet ägare och på vilket sätt företagen väljer att ersätta revisorn

2.3 Antal anställda

Abdel- Khalik hävdar att ju fler anställda det finns på ett företag desto sämre insyn har företagets ledning i det operativa arbetet²⁵. Likt agentteorin uppstår problemet i en informationsasymmetri till följd av separation mellan ledning och kontroll istället för ägare och kontroll²⁶. Abdel- Khalik menar att ju mer ett företag växer desto mer kommer företagsstrukturen att likna en pyramid med flera hierarkiska nivåer där informationen passerar. Ledningen tvingas delegera uppgifter nedåt i organisationen och tappar full kontroll²⁷. Om det finns flera hierarkiska nivåer finns det större utrymme för agenten att handla opportunistiskt²⁸. Abdel- Khalik anser att antalet anställda är en god uppskattning på antalet hierarkiska nivåer som det finns i ett företag, och att efterfrågan på kontroll ökar i samband med att antalet nivåer ökar²⁹.

Möjligheten för medarbetarna att handla opportunistiskt kan öka när en revisor inte längre

²⁴ Prop 2009/10:204

²⁵ Abdel- Khalik 1993

²⁶ Svanström, 2008

²⁷ Abdel- Khalik 1993

²⁸ Williamson och Ouchi 1981

²⁹ Abdel- Khalik 1993

kontrollerar företagets räkenskaper. I företag med flertalet anställda och flera hierarkiska nivåer kan den löpande redovisningen vara delegerad ifrån ledningen. Informationsasymmetrin kan vara ett incitament för företaget att säkerställa kontrollen över medarbetarna och bokföringen. I företag med färre anställda är det naturligt att ledningen i bolaget är insatt i bokföringen.

Hypotes 2: Det finns ett samband mellan antalet anställda och på vilket sätt företagen har valt att ersätta revisorn

2.4 Region

Under de senaste decennierna har det gjorts många studier kring regionala skillnader i efterfrågan på rådgivningstjänster bland SME i världen. Studierna har haft varierande resultat där vissa ger en bild av tydliga skillnader i efterfrågan och andra som inte finner några signifikanta skillnader³⁰.

Bland moderna svenska studier kring revision och redovisning som har genomfört attitydfrågor sticker doktorsavhandlingen gjord av Svanström ut. I sin undersökning studerar Svanström tre regioner, Norrland, Småland och Stockholm och finner signifikanta regionala samband i flera scenarier. I en undersökning framkommer det att företagsklimatet i de olika regionerna spelar in då Småland traditionellt har ett klimat med många små företag och sammansvetsade nätverk inom vilka de upplever en större nytta av revision och en misstänksamhet mot de som saknar revisor. I Norrland upplevs inte nyttan vara riktigt lika stor och i Stockholm är benägenheten att ha sitt företag granskat av en revisor nästan 50 procent lägre än i Småland³¹. Studien hävdar att företagen i stora städer i större utsträckning använder sig av extern rådgivning på grund av tillgänglighet och kostnadsläget för revision, det är ett billigare substitut³². I en studie utförd av NUTEK påstås det att region är en viktig faktor sett till beteendemönster hos små företag. Studien delar in företagen i regionerna Stockholm, Örebro samt Västernorrland och hittar trender specifika för rådgivning och assistans inom redovisning och bokföring. I denna studie hamnade

³⁰ Svanström 2008

³¹ Svanström 2008

³² Bennett och Robson 2003

företagen i det glesbefolkade Västernorrland högst upp av de som mest frekvent använde sig av dessa tjänster följt av mellanstora Örebro och sedan storstaden Stockholm³³.

Regionala skillnader är relevant även i denna studie då tidigare forskning påvisat samband i beteendemönster hos företagen. Utbudet och kostnaden för redovisningstjänster kan också ha en påverkan på valet av substitut till revisorn.

Hypotes 3: Det finns ett samband mellan vilken region företaget är verksamt i och på vilket sätt företagen väljer att ersätta revisorn

2.5 Ålder

I en studie utförd av Kirby och King påvisas en skillnad i nyttjandet av en revisor som rådgivare baserat på hur gammalt företaget är. Studien visar att de företag som är yngre än 13 år i en större utsträckning använder sin revisor för konsultation inom rådgivning än företag som är äldre än 13 år. Den rådgivning som främst efterfrågas av de yngre företagen är framförallt regler om företagande och om redovisning³⁴. Under de första åren i ett företags verksamhet möter det många utmaningar framförallt i form av en oerfaren företagsledning som måste lära sig branschens och företags regler och utmaningar³⁵. Det ökar vikten av kompetent rådgivning i ett tidigt skede för företag och dess ledning.

Som motvikt till de tidigare studierna finns Bennet & Robson som behandlar det faktum att avsaknaden av erfarenhet kring användandet av rådgivning tidigare leder till en sämre hantering av rådgivning för yngre företag. Dock visar även denna studie att rådgivningen bland yngre företag upplevdes som att den gav mer resultat än den gjorde i äldre företag³⁶.

Det finns även studier som visar på den minskade nyttan av rådgivning för en erfaren företagsledning i ett äldre företag. Enligt studien upplever ledningen i äldre företag att de

³³ NUTEK 2000

³⁴ Kirby & King 1997

³⁵ Svanström 2008

³⁶ Bennett & Robson 2005

bedriver verksamheten bättre utan att använda sig av rådgivning från någon extern part³⁷. Resonemanget får ytterligare stöd från en studie utförd av Craswell et al. som visar på att den rådgivning och de tjänster som revisionsbyråerna utför utöver revisionen ligger på en högre nivå för yngre företag³⁸.

Studier visar att företag som befinner sig i samma del av livscykeln efterfrågar liknande tjänster. Ledningen i äldre företag upplever att verksamheten inte behöver konsultera rådgivning medan yngre företag upplever ett behov av konsultation. Den kostnadsbesparing som de yngre företagen gör när de inte längre behöver anlita en revisor skulle kunna användas för konsultation av en redovisningskonsult. De äldre företag som tidigare upplevde att revisorn var överflödigt skulle kunna använda kostnadsbesparingen till icke redovisningsrelaterade ändamål.

Hypotes 4: Det finns ett samband mellan företagets ålder och på vilket sätt företagen valt att ersätta revisorn

2.6 Bransch

DiMaggio och Powell presenterade en artikel om varför olika organisationer tenderar att agera på ett liknande sätt. De koncentrerade inte studierna på enskilda företag utan hävdade i stället att företag som är verksamma inom samma område tillhör samma organisatoriska fält. Trots att företag vill utmärka sig som unika finns det en stor dragning mot enhetlighet i det organisatoriska samhället. Författarna förklarar strävan efter homogenitet i sin teori om tre olika typer av isomorfism³⁹.

Tvingande isomorfism innebär att företag måste rätta sig efter rådande reglering och lagstiftning. Dessutom kan större och starkare företag inom samma organisatoriska fält tvinga mindre företag att agera efter formella och informella krav.

Härmande isomorfism innebär att ett företag kommer att agera på samma sätt som andra företag

³⁷ Chittenden et al. 1990

³⁸ Craswell et al. 2000

³⁹ DiMaggio och Powell 1983

har gjort i samma situation. Företagen har en tendens att agera efter andra företag inom samma fält om de bedöms vara mer framgångsrika eller legitima än de själva.

Normativ Isomorfism innebär att företag tenderar att anställa personal med samma bakgrund och utbildning som andra företag inom samma organisatoriska fält. Det leder till att samma normer och teorier appliceras i företagen samt att de anställda förväntas agera på ett visst sätt. Konsekvensen blir att personalen likriktar organisation och skapar en norm om hur ett företag inom samma organisatoriska fält förväntas agera för att bli accepterat⁴⁰.

González González undersökte 2010 den spanska elbranschen där han kunde konstatera att elbolagen efterliknar varandra genom införandet av hållbarhetsredovisning. Motivet till införandet av hållbarhetsredovisningen var inte ekonomiskt utan strikt en fråga om att uppnå legitimitet genom att rätta sig efter omgivningens förväntningar⁴¹.

Företag inom olika branscher ställs inför olika typer av problem gällande den löpande bokföringen. Problemen och omfattningen på dessa kan variera från att vara väldigt enkla och banala till att vara väldigt komplexa och krävande. De företag som är verksamma i en, ur redovisningssynpunkt, mer komplex bransch där till exempel värderingen av en specifik tillgång till stor del påverkar resultatet i verksamheten bör vara mer benägna att efterfråga samma sorts kvalitetsstämpel och granskning.

Hypotes 5: Det finns ett samband mellan branschtillhörighet och vad företagen ersatt revisorn med.

⁴⁰ DiMaggio och Powell 1983

⁴¹ González González 2010

3. Metod

I det här kapitlet kommer studiens teoretiska och empiriska metod att behandlas. Hur undersökningen har tagit form, vilket teoretiskt ramverk den är uppbyggd efter och hur den empiriska undersökningen har konstruerats och genomförts.

3.1 Angreppssätt

Den kunskapssteoretiska basen i studien är positivism. Positivismen grundar sig i tanken att det finns generella lagar och mönster i sociala system precis som det finns inom till exempel fysik. Positivism passar väl för studien baserat på att den har ett stort avstånd mellan forskare och forskningsobjekt, att den genomförs på ett neutralt sätt och att den dessutom behandlar och analyserar data.⁴².

3.2 Ansats

Studiens positivistiska angreppssätt leder den in på en deduktiv ansats. Med hjälp av tidigare forskning som indirekt berör området och med de rön och studier som sedan tidigare finns inom relaterade ämnen skapas en teoretisk grund till vad som senare leder fram till hypoteser som därefter provas i den empiriska delen. En hypotes är en välgrundad spekulering som görs för att testa förhållandet mellan flera variabler⁴³. Målet med studien är att applicera tidigare teorier och rön för att testa den grupp av aktiebolag i Sverige som har gjort valet att inte anlita en revisor i sitt aktiebolag. Detta för att se vad de har valt att ersätta den tidigare revisorn med. Kritiken mot en deduktiv ansats säger att den oundvikligen leder till begränsade resultat då den baseras på de teorier som forskaren själv väljer⁴⁴. I fallet med denna studie blir det problemet mindre då både målgruppen och alternativen redan från början är tydligt avgränsade.

Med den positivistiska skolan kommer även ett krav på distans till forskningsobjektet. Det ideala är om forskaren kan påverka sitt objekt minimalt för att uppnå en så hög replikerbarhet som möjligt. Detta för att forskningen inte ska styras av vem som utför den⁴⁵. En svaghet i den

⁴² Jacobsen 2002

⁴³ Bryman & Bell 2007

⁴⁴ Jacobsen 2002

⁴⁵ Jacobsen 2002

deduktiva processen är att studien präglas av att de undersökta ger svar på forskarens verklighetsuppfattning och att de frågor som frågeenkäten är uppbyggd av inte speglar forskningsobjektens verklighet utan snarare forskarens⁴⁶.

3.3 Teoretiskt ramverk

Det teoretiska ramverket har byggts med en grundtanke om att skapa ett antal realistiska och välgrundade hypoteser. Genom att gå igenom tidigare forskning och korta intervjuer med företrädare för stora och små revisions- och redovisningsbyråer och FAR skapades en insikt för vilka möjliga och rimliga ersättningsalternativ det finns för revisorer i små aktiebolag. Det ledde vidare till efterforskningar för att hitta teorier kring varför företagen väljer att ersätta revisorn på det sätt som de gör^{47, 48}.

Teoridelen hanterar ägar- och organisationsstruktur där teorier som till exempel agentteorin behandlas och teorier som behandlar behovet av kontroll och oberoende granskning visar på nödvändigheten av granskning i bolag med få anställda eller få ägare. Fenomenet informationsasymmetri förklaras ingående då det ligger till grund för mycket av behovet för revision och därmed även fyller en viktig funktion i att förklara den minskade nyttan av revision och redovisning i de bolag som har gjort valet att ta bort revisorn. Det presenteras teorier från tidigare forskning som i liknande scenarier har kunnat presentera relevanta teorier kring hur företag med ålder, bransch och region som faktor uppvisar liknande beteende när det kommer till affärsbeslut i allmänhet och redovisning i synnerhet. Teorierna och artiklarna som denna del behandlar är inte ensidiga utan belyser även studier som utförts utan resultat för att kunna skapa dynamiska och relevanta hypoteser.

För att få en bättre bild av vilka teorier som borde undersökas och för en ökad inblick i vad branschen själv anser så har kortare telefonintervjuer utförts med en tjänsteman på FAR, revisorer och redovisningskonsulter. Då lagändringen är relativt ny och på grund av det faktum att det ännu inte finns någon forskning eller några rön inom ämnet var det svårt att få några klara

⁴⁶ Jacobsen 2002

⁴⁷ Svanström 2008

⁴⁸ Telefonintervjuer

svar. Intervjuerna gav en fingervisning om vilka faktorer som är relevanta och teorin följer i samma spår. Intervjuerna och flera olika teorier visar på att de alternativen som är aktuella för att ersätta revisorn med är redovisningskonsultation, att bolaget löser det på egen hand antingen genom kompetens hos den egna personalen eller utbildning av den samma. Som sista alternativ nämns det faktum att bolaget genom att klara av den tjänst som revisorn tidigare utförde utan problem kan spara pengarna för att använda till andra delar inom bolaget eller helt enkelt spara kostnadsbesparingen som ökade vinstmedel⁴⁹.

Studier som utförts kring de förväntade effekterna av en borttagen revision används som underlag. Undersökningen behandlar även artiklar och teorier kring hur olika faktorer påverkar småbolags beteende. Med hjälp av forskningen kring bolagens beteende när det kommer till prioriteringar och val inom redovisningsfrågor skapas realistiska hypoteser kring hur företagen bör bete sig även i frågan hur de väljer att ersätta sin tidigare revisor. Då frågan inte är svartvit utan svaret beror på många faktorer skapas en bra bredd och uppsatsen studerar de mönster och trender som skapats i spåren av den slopade revisionsplikten.

3.4 Hypotesprövning

Studiens problemställning ska besvaras genom att undersöka förhållandena i en stor grupp företag och tar följaktligen en kvantitativ ansats för den empiriska undersökningen⁵⁰. Genom att utforma en enkät med givna svarsalternativ kan det med många uppgiftslämnare skapa en god bild av frekvens och mönster i urvalsgruppen⁵¹. Möjligheten att generalisera resultaten ökar användbarheten för intressenter så som lagstiftare, bransch och samhälle⁵².

Då studiens syfte är att studera vad som ersätter revisorn och vad som påverkar det valet är det en studie som till stor del studerar användandet och efterfrågan av tjänster. Studier av detta slag kräver en bred ansats med en stor mängd observationer. Att genomföra en så pass bred undersökning har inte varit möjligt med en kvalitativ ansats då det inte går att genomföra den

⁴⁹ Svanström 2008

⁵⁰ Jacobsen 2002

⁵¹ Jacobsen 2002

⁵² Svanström 2008

mängd intervjuer och observationer som krävs. Inom studier i redovisnings- och revisionsbranschen är det vanligt att analysera information från årsredovisningar och dra generella slutsatser utifrån det. I fallet med denna studie har det inte varit görbart då frågorna inte kan besvaras utan att få mer information från företagen⁵³.

Då urvalsgruppen är förhållandevis stor används en mailbaserad enkät som har skickats ut till ett viktat urval av studiens population. Populationen i detta fall är alla aktiebolag som har valt att inte längre anlita en revisor. Om utfallet inte hade genererat ett tillfredsställande antal svar hade telefonundersökningar utförts för att öka svarsfrekvensen, dock med den ursprungliga enkäten som bas. Med hjälp av logistiska regressionsmodeller kommer sedan enkätsvaren att testas för att avgöra om hypoteserna kan accepteras eller tvingas förkastas.

3.5 Datainsamlingsmetod

Studiens val av datainsamlingsmetod är en webbaserad enkätundersökning. Det faktum att studiens empiriska data samlas in på detta sätt gör data till primärdata. Fördelen med primärdata är att materialet kan anpassas till forskningsfrågan och att en större kontroll över materialet uppnås. En nackdel är att studien är beroende av svarsfrekvensen ifrån respondenterna⁵⁴.

Enkätundersökningen ger studien möjlighet att undersöka den stora populationen samtidigt som respondenterna får möjlighet att ta god tid på sig för att ge korrekta svar och inte påverkas av den personliga effekten i en genomförd intervju⁵⁵. Studien är en tvärsnittsstudie då den studerar specifika förhållanden vid ett givet tillfälle. Att genomföra en tvärsnittsstudie är fördelaktigt vid studier av mönster och trender hos olika faktorer vid en given tidpunkt⁵⁶.

⁵³ Svanström, 2008

⁵⁴ Ghauri & Grønhaug 2005

⁵⁵ Ejlertsson 2005

⁵⁶ Jacobsen 2002

3.6 Population

Den grupp av individer eller företag som ska undersökas i en enkätundersökning kallas för en population. Undersökningar av en population görs på två huvudsakliga sätt, antingen görs en totalundersökning där den totala populationen undersöks eller så genomförs en stickprovsundersökning vilket innebär skapandet av ett stickprov som är representativt för populationen i miniatyr. I det här fallet genomförs undersökningen genom ett stickprov av populationen⁵⁷.

Populationen totalt skulle i detta fall kunna uppgå till 189 721 aktiebolag som i dagsläget inte har krav på sig att ha revisor och dessutom valt att inte anställa en⁵⁸. Då denna volym är oöverstigligt stor i förhållande till storleken på studien har vi valt att inskränka den möjliga populationen genom att göra ett antal avgränsningar. För att kunna sälla bort vilande aktiebolag, vilka vi inte anser bidrar till undersökningen, har vi valt att avgränsa populationen med gränsen att företagen måste ha minst 1000 SEK i omsättning. Detta krymper den möjliga totala populationen till 117 369.

Då datainsamlingen förhåller sig till de fem hypoteser som presenteras i teorikapitlet måste populationen möjliggöra en undersökning av just dessa fem hypoteser. Hypotesen som kretsar kring faktorn region kräver att vi tittar på företag som finns i olika regioner som skiljer sig när det kommer till koncentration av företag och koncentration av människor. Det innebär att populationen måste innehålla företag från olika regioner som ger denna bredd. Antal ägare, antal anställda, bransch och ålder på företaget är fyra hypoteser som är väl representerade i alla dess former oavsett regional avgränsning.

Hypotesen kring region grundar sig i att undersöka regionala skillnader mellan regioner som är olika till kultur och folkmängd. I de teorier som har forskats fram sedan tidigare har det tittats på en glesbygd, en mellanstor stad och en storstad. NUTEK tittar i sin undersökning på Stockholm City, Örebro Län och Västernorrlands län. I urvalet har vi gjort bedömningen att Malmö City är ett fullgott substitut till Stockholm City då det är Sveriges tredje största stad och definieras som

⁵⁷ Körner & Wahlgren 2006

⁵⁸ Business Retriever

en tätort. Vi har därefter valt samma mellanstora stad och glesbygd i form av Örebro City och Västernorrland⁵⁹ Vi valde att byta ut Stockholm mot Malmö för att de olika strata skulle bli mer jämnt fördelade i antalet personer.

För att kunna genomföra undersökningen enligt tidigare nämnda premisser så väljer vi att göra ett stratifierat urval. Det innebär att den ursprungliga totalpopulationen delas in i ett antal delgrupper som kallas för strata. Oberoende av de andra görs sedan ett randomiserat urval från varje stratum vilket ger resultatet att alla strata blir representerade med slumpmässiga stickprov. Stratifierat urval används för att med hjälp av kunskap kring ämnet och fördelningen i populationen effektivisera undersökningen så att det blir en jämn viktning och ett realistiskt resultat. Det ger även en möjlighet att analysera resultaten i de enskilda strata⁶⁰. De strata som vi väljer att skapa blir den regionala indelningen.

I planeringen av hur ett stratifierat urval ska utformas är det viktigt med valet av stratifieringsvariabel och gränstragningen mellan de olika strata. I det här fallet ges de två punkterna förhållandevis enkelt när vi gör varje region till ett stratum. Det som återstår då är att bestämma hur stickprovet kommer se ut för varje enskilt stratum. För att hantera hur stickprovet ska fördelas mellan strata används ibland PSU, proportionerligt stratifierat urval⁶¹. Collis et al applicerar ett randomiserat urval på sin population där han väljer att skicka ut enkäten till, enligt bokstavsordning, var femte företag som passar in i populationen.

Med hjälp av business retriever kan vi få fram populationen i varje stratum enligt parametrarna 1000> SEK i omsättning för att ta bort vilande bolag, region och att de inte är skyldiga att ha revisor och dessutom inte har någon. Det ger följande population: Malmö kommun 3293, Örebro Län 2674, Västernorrlands län, 2562. I och med det randomiserade urvalet där enkäten kommer att mailas till var femte bolag ger det en total siffra på 1705 utskickade enkäter. Med ett totalt svarsantal på 148 svar ger det undersökningen en svarsfrekvens på 8,7 procent.

⁵⁹ NUTEK, 2000

⁶⁰ Dahmström, 2011

⁶¹ Dahmström, 2011

3.7 Enkätens utformning

För att undvika att frågorna missuppfattas har ett så enkelt och vanligt språk som möjligt använts. Frågeställningarna kommer även vara korta då långa frågor lätt kan vara svåra att hålla i minnet. Viktigt är att inte använda ett språkbruk vilket inkluderar andra yrkesgruppers facktermer vilket lätt skulle kunna verka amatörmässigt⁶².

3.7.1 Webbenkät

Studien utförs med hjälp utav en webbaserad enkät vilket till skillnad från postenkäter snabbt når respondenterna och även är ekonomiskt fördelaktigt. För att minimera risken att mailutskicket uppfattas som skräppost tänker vi ange hur vi fått tag på respondentens adress. Enkäten byggs upp med inbyggda skyddsnät för att öka datakvaliteten och undvika att vi får in svar från företag som inte tillhör urvalet. Det görs genom en statisk enkät där respondenten kan få överblick över hela frågeformuläret, både innehåll och omfattning genom att bläddra upp och ned innan de börjar besvara frågorna. Inga svar kommer att vara definitiva förrän respondenten bestämmer sig för att skicka iväg alla svaren. Granskning av svaren kommer inte att kunna göras förrän i efterhand⁶³.

Att inte använda en interaktiv webbenkät där respondenten uppfattar varje skärmsida som ett delformulär är ett medvetet val då en interaktiv enkät kräver stora resurser inom programmering och en mer teknisk utrustning. Ur en svarssynpunkt uppkommer fördelarna med en interaktiv webbenkät i korrelation med storleken av enkäten. Desto större enkät desto mer nytta av en interaktiv dynamisk webbenkät. Då enkäten varken är särskilt lång eller komplex kan vi använda en statisk enkät⁶⁴.

Antalet frågor begränsades i och med att undersökningen genomförs som en webbenkät. I tryckta enkäter får respondenten väldigt snabbt en uppfattning om enkätens längd och hur lång tid det

⁶² Trost 2012

⁶³ Dahmström 2011

⁶⁴ Dahmström 2011

kommer ta att besvara den. Samma överblick saknas i en webbenkät och risken finns att respondenten ger upp bara någon fråga ifrån slutet⁶⁵.

3.7.2 Länken mellan empiri och teori

Fråga 1

Anlitar ert företag en revisor idag? J/N

Frågan finns till som ett slags skyddsnät där vi gallrar ut de företag som råkat komma med i undersökningen utan att vara en del av det givna urvalet. Programmet Business Retriever, före detta bolagsinfo, har ett inbyggt filter vilket hjälper till att sälla bort företag som anlitar en revisor. Programmet utgår ifrån företagets senaste årsredovisning vilket gör att informationen inte är 100 procent uppdaterad. Genom att ställa frågan om företaget anlitar en revisor i dagsläget kan det säkerställas att de företag som deltar i enkäten ingår i urvalet och på ett enkelt sätt sortera bort dem som inte ska vara med.

Hypotes 1: Det finns ett samband mellan antalet ägare och på vilket sätt företagen väljer att ersätta revisorn

Fråga 8

Har ert företag fler än en ägare? J/N

Fråga 9

Har ert företag fler än tre ägare? J/N

Fråga tio till elva kommer dela in urvalet i olika grupper där sedan svaren på frågorna tre, fyra och fem analyseras för testa hypotesen. De två frågorna delar upp urvalet i tre olika grupper. Baserat på tidigare studier kan vi se att denna avgränsning ger en jämn fördelning av det urval som undersöks⁶⁶. De företag som har bara en ägare, de som har fler än en ägare och de som har fler än tre. Som vi märkte efter att enskilt ha testat variabeln “3> ägare” var det endast 5 av respondenterna som hade fler än tre ägare i bolaget. I och med det valde vi att plocka bort den

⁶⁵ Trost 2012

⁶⁶ Svanström, 2008

tredje kategorin ur regressionsanalyserna och vi har två kategorier kvar, de som har bara en ägare och de som har fler än en ägare.

Hypotes 2: Det finns ett samband mellan antalet anställda och på vilket sätt företagen har valt att ersätta revisorn

Fråga 10

Har ert företag fler än en anställd? J/N

Fråga 11

Har ert företag fler än tre anställda? J/N

Fråga tio och elva kommer att dela in urvalet i olika grupper där sedan svaren på frågorna tre, fyra och fem analyseras för att testa hypotesen. Ett av kriterierna för att inte behöva få sin redovisning granskad av en revisor är att antalet medelanställda inte får vara mer än i genomsnitt tre det senaste ett och ett halvt året. Baserat på den gränsen kan vi konstatera att urvalet till stor del kommer finnas mellan 0-1 anställda och 1-3 anställda och att den sista gruppen fyra eller fler anställda förmodligen inte kommer att bli lika stor men likväl intressant.

Hypotes 3: Det finns ett samband mellan vilken region företaget är verksamt i och på vilket sätt företagen väljer att ersätta revisorn

Fråga 6

I vilken region är ert företag baserat?

Malmö

Västernorrlands län

Örebro län

Inget av ovanstående

Precis som fråga 1 fungerar även fråga 6 som ett skyddsnät för att säkerställa att studien inte inkluderar företag utanför urvalet. Skulle företaget inte vara från någon av de tre regioner som

efterfrågas väljs alternativ fyra “Inget av ovanstående” vilket leder till att enkäten avslutas. Med hjälp av svaren från denna fråga tillsammans med svaren på frågorna tre, fyra och fem kommer hypotesen angående region som en påverkande faktor accepteras eller förkastas.

Hypotes 4: Det finns ett samband mellan företagets ålder och på vilket sätt företagen valt att ersätta revisorn

Fråga 7

Har ert företag funnits i mer än 13 år? J/N

Tidigare studier visar på att företag som funnits längre än tretton år använder revisorn på ett annat sätt jämfört med yngre företag. Fråga sju i kombination med svaren på frågorna tre, fyra och fem hjälper till att svara på hypotesen om det finns något samband mellan företagets ålder och sättet de ersätter revisorn med.

Hypotes 5: Det finns ett samband mellan branschtillhörighet och vad företagen ersatt revisorn med.

Fråga 12

Inom vilken bransch är ert företag verksamt?

För att få svar på om hypotesen kan accepteras eller förkastas ställs en öppen fråga i vilken företagen själva får svara på inom vilken bransch de är verksamma. Enkäten kommer sedan skickas till företagen i urvalet för att matchas mot fråga tre, fyra och fem för att undersöka ifall det finns en trend eller ett mönster att små företag inom samma bransch agerar på samma sätt. För att kunna testa hypotesen med hjälp av en logistisk regression delades branscherna in i tre övergripande kategorier. Efter att ha fått in svaren från respondenterna gick det att observera tre tydliga kluster av företag: hantverk, konsultverksamhet eller övrigt.

3.8 Kritik mot enkätens utformning

Problem kan dock uppstå ifall e-postadressen inte är uppdaterad eller ifall respondenten innehar flera olika e-postadresser. Det är även viktigt att enkäterna når rätt person inom företaget, den person som har hand om företagets redovisning. I och med att enkäterna i undersökningen vänder sig till små företag bör risken för att mailen kommer vara feladresserade vara liten⁶⁷. Det konstaterades då företagen mailades att det var att många företag i den valda storleken som endast har en mailadress. Svarefrekvensen blir ofta lägre vid webbenkäter än vid postala enkäter och påminnelserna kan lätt uppfattas som tjatiga⁶⁸. Resultatet av enkäten blev en låg men fullt godkänd svarefrekvens. Den påverkades av det faktum att Google Docs enkätverktyg inte hade någon påminnelsefunktion vilket gjorde det omöjligt att öka antalet svar.

Storleken på bortfallet påverkas utav respondenternas egenskaper. I detta specifika fall kan svarefrekvensen bero på om respondenterna är vana vid att använda datorer och internet.

En annan faktor som påverkar svarefrekvensen är den generella inställningen till att besvara enkäter⁶⁹. Det gick att konstatera att den generella inställningen till att besvara enkäten verkar vara låg även i urvalet då svarefrekvensen skvallrade om ett lågt intresse.

⁶⁷ Dahmström 2011

⁶⁸ Trost 2012

⁶⁹ Trost 2012

3.9 Genomförande

Enkäten mailades ut den åttonde april 2014. Med hjälp av Business Retriever (tidigare Allabolag) gick det att ta fram en lista på företag för varje stratum. Med det inbyggda filtret sorterades de bolag i varje region fram som; inte hade revisor i dagsläget och inte heller var skyldiga att ha det, en omsättning på över 1000 SEK för att undvika vilande bolag och att bolaget var från rätt region. Undersökningen använder sig av samma slumpmetod som Collis et al, på så sätt att den väljer vart femte företag ur listan från respektive region. Enkäten är skapad med hjälp av Google Docs som är gratis och tyvärr saknar enkätfunktionen i Google Docs möjligheten att påminna respondenterna. Då svaren i enkäten dessutom är anonyma omöjliggörs möjligheten att påminna och det har inneburit att förhoppningen sätts till att de tillfrågade respondenterna svarar på första propån. Då det inte kan kompensera ett svarsbortfall med att ta ett större stickprov innebar det en väntan tills dess att undersökningen genererat en tillfredsställande mängd svar.⁷⁰

Fyra företag svarade att de anlitar en revisor i dagsläget och blev därför utgallrade för att undvika mätfel⁷¹. Att dessa företag kom med i urvalet kan bero på att respondenten är okunnig alternativt glömsk⁷². Då informationen i Business Retriever baseras på föregående års årsredovisningar kan det även vara så att förhållandena för respondenten har förändrats under årets gång. Tre företag valde att inte svara på frågan om vilken bransch de tillhör, deras svarsbortfall gjorde att de uteslöts även ur undersökningen.

3.10 val av statistisk metod

Då undersökningen till största del är dikotomisk rekommenderar Collis et al att använda sig av ett tji-två test för att testa hypoteserna⁷³. Problemet är att företagen i undersökningen kan välja flera utav de beroende variablerna, ett företag kan till exempel både anlita en redovisningskonsult och investera i internutbildning. Därför föll valet på en linjär regression där

⁷⁰ Körner & Wahlgren 2006

⁷¹ Körner & Wahlgren 2006

⁷² Körner & Wahlgren 2006

⁷³ Collis et al. 2004

de beroende variablerna redovisningskonsult, kostnadsbesparing och internutbildning testas var för sig på de oberoende variablerna ålder, antal ägare, antal anställda, region och bransch⁷⁴.

3.11 Reliabilitet och Validitet

För att forskningsresultatet ska ha något vetenskapligt värde krävs att mätinstrumentet, testet, parametern och undersökningsmetoden är valida och reliabla⁷⁵.

3.11.1 Reliabilitet

Genom att data genererades i statistikprogrammet E-views får replikerbarheten anses hög. Andra forskare kommer kunna återskapa testerna genom att samla in samma information. Att undersökningen är replikerbar är en viktig faktor för att studien ska ha hög reliabilitet. Informationen som är samlad är primärdata vilket ytterligare är ett stöd för studiens höga reliabilitet. Urvalets storlek kan även ses som en styrka då det stora antalet företag möjliggör en replikation av studien även om ett antal företag skulle gå i konkurs eller väljer att anlita en revisor. Körner & Wahlgren förklarar att forskaren ofta försöker få med alla väsentliga variabler men samtidigt hålla modellen så enkel som möjligt. Då det är flertalet olika faktorer som kan tänkas påverka de oberoende variablerna blir modellen komplicerad. Med ett litet material med flera förklarande variabler uppkommer risken för att regressionen är överanpassad. Då ger regressionen en god beskrivning av den speciella struktur som finns i just det materialet men om den strukturen är ett resultat av slumpen eller typisk för populationen kan vara svårt att veta. Det låga f-värde som regressionerna i studien har antyder att testerna är generellt signifikanta och risken för överanpassning bör vara låg. Det innebär att risken att resultaten är slumpmässigt framtagna är liten vilket gör studien replikerbar⁷⁶.

3.11.2 Validitet

Risken för att författarna är subjektiva i studien bör anses som låg då studien är kvantitativ. Valet att skicka enkäten till vart femte företag minimerar risken för subjektivitet och egna tolkningar.

⁷⁴ Körner & Wahlgren 2006

⁷⁵ Ejvegård 2003

⁷⁶ Körner & Wahlgren 2006

Korrelationsmatrisen visar även på en låg korrelation emellan de oberoende variablerna och de beroende variablerna vilket innebär att de oberoende variablerna inte förklarar samma sak av de beroende variablerna. För att uppehålla en hög validitet och endast undersöka de företag som ingår i studiens urval innehåller vår enkät två stycken kontrollfrågor. Detta ger möjligheten att eliminera enkätsvar som inte hör hemma i studien. Undersökningen utförs anonymt vilket gör att respondenterna hamnar under anonymitetsskyddet vilket höjer sanningshalten och svarsbenägenheten i studien⁷⁷. Validiteten i uppsatsen får därför anses hög.

3.12 Bortfallsanalys

I tjänsten Business Retriever baseras urvalet på fjolårets årsredovisningar vilket leder till att en del av respondenterna under det senaste året kan ha förändrat sina förhållanden på så sätt att de inte längre är relevanta för studien. Det som framstår som det tydligaste exemplet och den enda faktorn som skulle göra testresultaten värdelösa vore om respondenten under året skaffat sig en revisor. Med hjälp av den första kontrollfrågan säkerställdes att företag som anlitar revisor kan sällas bort.

Av de drygt 1700 företag svarade 148 företag varav tre stycken i dagsläget hade revisor vilket gav 145 relevanta svar. Bortfallet kan förklaras med att enkäten endast var öppen under två veckors tid varav en av de veckorna var påsken. Andra förklaringar är att de företag som har kontaktats är mycket små och kanske inte har samma frekvens som stora företag när det kommer till att titta till sin mail.

⁷⁷ Körner & Wahlgren 2006

4. Empirisk analys

I det här kapitlet kommer resultatet från undersökningen att presenteras, där sedan svaren kommer att analyseras. Slutligen kommer de tidigare presenterade hypoteserna att antingen accepteras eller förkastas.

4.1 Beskrivande statistik

I tabellen nedan presenteras alla svaren från undersökningen för att ge en bild av hur respondenterna har svarat. Procentsatsen på höger sida visar hur stor del av det totala urvalet som har svarat ja på varje fråga. Vi kan här se att en majoritet av företagen idag väljer att använda sig av tjänster från en redovisningskonsult och att en stor del av företagen även ser den borttagna revisorn som en kostnadsbesparing alternativt en möjlighet att lägga de pengarna på någonting som inte är relaterat till redovisning inom företaget. Tillsammans blir det 104,73 procent av företagen som har svarat JA på frågan om kostnadsbesparing och redovisningskonsult vilket innebär att flera av företagen har gjort både och, alltså anställt en redovisningskonsult och kunnat spara pengar från den tidigare kostnaden för revisorn.

Figur 1

DESCRIPTIVE STATISTICS		
Redovisningskonsult	97	65,54%
Internutbildning	16	10,81%
Kostnadsbesparing	58	39,19%
Örebro	45	30,41%
Malmö	53	35,81%
Västernorrland	37	25,00%
Äldre än 13 år	55	37,16%
Fler än ägare	62	41,89%
Fler än tre ägare	5	3,38%
Fler än en anställd	72	48,65%
Fler än tre anställda	24	16,22%
Hantverk	73	49,32%
Konsult	46	31,08%
Övrigt	29	19,59%

4.2 Korrelationsanalys

Nedan presenteras en korrelationstabell. Korrelationstabellen används för att upptäcka multikollinearitet mellan de oberoende och beroende variablerna. Problem kan uppstå då de oberoende variablerna i hög grad är korrelerade med varandra. Det är då svårt att hålla isär effekterna av de korrelerade variablerna på de beroende variablerna. Enligt Brooks kan variabler som närmar sig ett korrelationsvärde av 0,8- eller -0,8 inte vara med i samma logistiska regression. I korrelationsanalysen går det att konstatera att "3> Ägare" visar värdet NA, not applicable, i alla fält. För att ta reda på anledningen genomfördes ett test på den enskilda variabeln och då bland annat medelvärdet är nära 0 kommer variabeln vara insignifikant för testet.⁷⁸ Det är på grund av att det endast har inkommit fem positiva svar på respondenter som har fler än tre ägare som testet inte går att utföra. Därför utesluts variabeln "3> Ägare" ur de logistiska regressionerna. Högst korrelation är det mellan variablerna övriga branscher och konsultbranschen som uppmäter 0,56 vilket gör att alla variabler kommer vara inkluderade i de logistiska regressionerna⁷⁹.

⁷⁸ Figur 3

⁷⁹ Brooks 2008

Figur 2

	1> Ägare	1> Anställd	Hantverk	Internut bildning	Konsult	Kostnads besparing	Malmö	Örebro	Övrigt	Redovisningskonsult	Tidigare revisor	3> Anställda	13> Ålder	Västern orrland	3> Ägare
1> Ägare	1,0000	0,1388	0,0953	0,1610	-0,3730	-0,2507	0,0168	0,2132	0,3400	0,0370	-0,0431	0,1547	-0,2449	-0,2863	NA
1> Anställda	0,1388	1,0000	0,0912	0,3306	0,0207	0,1481	0,2324	0,0633	-0,1182	0,1874	0,0714	0,2323	-0,2293	-0,1999	NA
Hantverk	0,0953	0,0912	1,0000	0,0062	-0,5950	-0,3138	0,2230	0,0600	-0,3300	-0,0445	0,0617	0,4368	0,0668	-0,0817	NA
Internutbildning	0,1610	0,3306	0,0062	1,0000	-0,0252	-0,0216	0,0007	0,2556	0,0232	-0,2337	-0,1429	-0,1499	-0,0313	-0,1061	NA
Konsult	-0,3730	0,0207	-0,5950	-0,0252	1,0000	0,3727	-0,0675	-0,1909	-0,5624	-0,0392	-0,0152	-0,2505	-0,0343	0,3058	NA
Kostnadsbesparing	-0,2507	0,1481	-0,3138	-0,0216	0,3727	1,0000	-0,2244	0,0000	-0,1149	0,3926	-0,0731	0,0252	0,0109	0,0937	NA
Malmö	0,0168	0,2324	0,2230	0,0007	-0,0675	-0,2244	1,0000	-0,2307	-0,1501	0,0007	0,0685	-0,0479	-0,0767	-0,5115	NA
Örebro	0,2132	0,0633	0,0600	0,2556	-0,1909	0,0000	-0,2307	1,0000	0,1625	-0,0463	-0,3008	0,0219	-0,1405	-0,3260	NA
Övrigt	0,3400	-0,1182	-0,3300	0,0232	-0,5624	-0,1149	-0,1501	0,1625	1,0000	0,0917	-0,0457	-0,1551	-0,0284	-0,2751	NA
Redovisningskonsult	0,0370	0,1874	-0,0445	-0,2337	-0,0392	0,3926	0,0007	-0,0463	0,0917	1,0000	0,0556	0,3161	-0,0455	-0,1027	NA
Tidigare revisor	-0,0431	0,0714	0,0617	-0,1429	-0,0152	-0,0731	0,0685	-0,3008	-0,0457	0,0556	1,0000	-0,0992	0,3585	0,2421	NA
3> Anställda	0,1547	0,2323	0,4368	-0,1499	-0,2505	0,0252	-0,0479	0,0219	-0,1551	0,3161	-0,0992	1,0000	-0,1447	-0,0637	NA
13> Ålder	-0,2449	-0,2293	0,0668	-0,0313	-0,0343	0,0109	-0,0767	-0,1405	-0,0284	-0,0455	0,3585	-0,1447	1,0000	0,2439	NA
Västernorrland	-0,2863	-0,1999	-0,0817	-0,1061	0,3058	0,0937	-0,5115	-0,3260	-0,2751	-0,1027	0,2421	-0,0637	0,2439	1,0000	NA
3> Ägare	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA

Figur 3

```
3> Ägare
Median 0.000000
Maximum 1.000000
Minimum 0.000000
Std. Dev. 0.181286
Skewness 5.160907
Kurtosis 27.63497
Jarque-Bera 4399.432
Probability 0.000000
Sum 5.000000
Sum Sq. Dev. 4.831081
Observations 148
```

4.3 Logistisk regression

För att kunna testa hypoteserna var genomfördes tre olika logistiska regressioner där var och en av de beroende variablerna internutbildning, kostnadsbesparing och redovisningskonsult testas mot de oberoende variablerna. De logistiska regressionerna presenteras i resultattabell 3, 4, 5, och utgör underlaget för att hypotestesterna.

I första regressionen som presenteras i figur 4 testas kostnadsbesparing som beroende variabel. Negelkerkes R^2 är ett mått av förklaringsgraden i modellen, ju större värde R^2 har desto bättre förklaringsgrad har modellen. I första regressionen är R^2 0,29 vilket ger en högre förklaringsgrad än den tidigare nämnda studien av Collis et al där R^2 är 0,204⁸⁰. Som tidigare nämnt utslöts fler än tre ägare ur regressionen. F-statistiken antyder testets generella signifikans. Är det under 0,05 så är testet överlag signifikant men ju lägre F-statistiken är desto mer generellt signifikant är modellen. I det här fallet är värdet 0,000001 vilket är mycket signifikant⁸¹. För att avgöra om

⁸⁰ Collis et al. 2004

⁸¹ Brooks 2008

testresultaten för enskilda oberoende variabler har ett signifikant samband med den beroende variabeln avgör värdet för sannolikheten (Prob) om det är signifikant eller ej. Ett värde på mindre än 0,01 visar på ett starkt signifikant samband. För att kunna avgöra om sambandet är positivt eller negativt i ett signifikant samband undersöks den signifikanta variabeln i figur 2, korrelationsmatrisen. Om de två variablerna korrelerar positivt eller negativt avgör om sambandet är positivt eller negativt⁸².

Figur 4

Dependent Variable:
KOSTNADSBESPARING
Method: Least Squares
Date: 04/23/14 Time: 12:16
Sample: 1 148
Included observations: 143
White heteroskedasticity-
consistent standard errors &
covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob,
C	0,403048	0,124105	3,247641	0,0015
ENPLUSAGARE	-0,20956	0,081264	-2,578741	0,011
ENPLUSANSTALLD	0,200583	0,081836	2,451033	0,0155
HANTVERK	-0,17795	0,105032	-1,69429	0,0926
KONSULT	0,248123	0,109543	2,265072	0,0251
OVRIGT	-0,21793	0,147495	-1,477514	0,0864
TREPLUSANSTALLD	0,167001	0,089671	1,862377	0,0648
TRETTONPLUS	0,062466	0,086998	0,718017	0,474
MALMO2	-0,34538	0,109278	-3,160592	0,0019
OREBRO	-0,01965	0,012242	-1,604864	0,1109
VASTERNORRLAND	-0,19627	0,108728	-1,805125	0,0733
R-squared	0,288123	Mean dependent var		0,363636
Adjusted R-squared	0,239951	S,D, dependent var		0,482737
S,E, of regression	0,420854	Akaike info criterion		1,174301
Sum squared resid	23,55666	Schwarz criterion		1,381493
Log likelihood	-73,9625	Hannan-Quinn criter,		1,258494
F-statistic	5,981112	Durbin-Watson stat		0,355976
Prob(F-statistic)	0,000001	Wald F-statistic		14,56947
Prob(Wald F-statistic)	0			

⁸² Brooks 2008

I regression nummer två används internutbildning som den beroende variabeln. Regressionen har ett R^2 värde av 0,244 vilket är lägre än första regressionen där kostnadsbesparing användes som beroende variabel. Ett lägre R^2 värde i figur 5 än i figur 4 visar på att testet inte har samma mått av förklaringsgrad som regressionen i figur 4. Dock är förklaringsgraden fortfarande högre än den i den jämförbara undersökningen utförd av Collis et al. F-statistiken visar ett värde på 0,000016 vilket är signifikant. F-statistiken har ett värde långt under 0,05 vilket visar på att testet generellt är signifikant.

Figur 5

Dependent Variable:
INTERNUTBILDNING
Method: Least
Squares
Date: 04/23/14 Time:
12:17
Sample: 1 148
Included observations:
143
White
heteroskedasticity-
consistent standard
errors & covariance

Variable	Coefficient	Std, Error	t-Statistic	Prob,
C	-0,07236	0,064538	-1,12118	0,2642
ENPLUSAGARE	0,0822	0,045111	1,82215	0,0707
ENPLUSANSTALLD	0,239097	0,058317	4,099949	0,0001
HANTVERK	0,084498	0,093887	0,9	0,3697
KONSULT	0,030488	0,068625	0,444275	0,6576
OVRIGT	0,062893	0,081674	0,770049	0,4693
TREPLUSANSTALLD	-0,25095	0,073801	-3,400371	0,0009
TRETTONPLUS	0,040634	0,051238	0,793041	0,4292
MALMO2	-0,05807	0,090562	-0,641173	0,5225
OREBRO	0,060597	0,012938	4,683797	0
VASTERNORRLAND	-0,00521	0,060581	-0,085988	0,9316

	Mean dependent		
R-squared	0,244386	var	0,104895
Adjusted R-squared	0,193254	S,D, dependent var	0,307495
S,E, of regression	0,276189	Akaike info criterion	0,331904
Sum squared resid	10,14531	Schwarz criterion	0,539096
Log likelihood	-13,7311	Hannan-Quinn criter,	0,416097
F-statistic	4,77953	Durbin-Watson stat	0,468059
Prob(F-statistic)	0,000016	Wald F-statistic	2186,451
Prob(Wald F-statistic)	0		

I den sista regressionen som presenteras i figur 6 används redovisningskonsult som beroende variabel. Som framgår av tabellen är R^2 0,18 vilket ger den svagaste förklaringsgraden hittills sett till studiens tre regressioner, R^2 är dock endast 0,02 lägre än det R^2 värde som Collis et al kunde uppvisa i sin undersökning. F-statistiken har ett värde på 0,001392 vilket är signifikant då det är under 0,05 men testet är generellt sett inte lika signifikant som de två tidigare.

Figur 6

Dependent Variable:
REDKONSULT
Method: Least Squares
Date: 04/23/14 Time: 12:12
Sample: 1 148
Included observations: 143
White heteroskedasticity-
consistent standard errors &
covariance

Variable	Coefficient	Std, Error	t-Statistic	Prob,
C	0,725865	0,10563	6,871781	0
ENPLUSAGARE	-0,05759	0,07499	-0,767914	0,4439
ENPLUSANSTALLD	0,129918	0,08815	1,473827	0,1429
HANTVERK	-0,32789	0,121866	-2,690576	0,008
KONSULT	-0,12272	0,098374	-1,247482	0,2144
OVRIGT	-0,22967	0,106738	-2,151745	0,1162
TREPLUSANSTALLD	0,510805	0,091854	5,561071	0
TRETTONPLUS	0,054786	0,087601	0,625398	0,5328
MALMO2	-0,02607	0,114272	-0,228139	0,8199
OREBRO	-0,04276	0,014578	-2,932843	0,004
VASTERNORRLAND	-0,10399	0,100668	-1,032973	0,3035
R-squared	0,179647	Mean dependent var		0,657343
Adjusted R-squared	0,124134	S,D, dependent var		0,476266
S,E, of regression	0,445727	Akaike info criterion		1,289143
Sum squared resid	26,42341	Schwarz criterion		1,496335
Log likelihood	-82,1737	Hannan-Quinn criter,		1,373336
F-statistic	3,23614	Durbin-Watson stat		0,368597
Prob(F-statistic)	0,001392	Wald F-statistic		151,6045
Prob(Wald F-statistic)	0			

4.4 Hypotesprövning

Det som följer i den här delen är när de skapade hypoteserna jämförs med de testresultat och de samband som de logistiska regressionerna påvisar.

4.3.1 Antal ägare

Hypotes 1: Det finns ett samband mellan antalet ägare och på vilket sätt företagen väljer att ersätta revisorn

I det logistiska regressionstestet med alternativet kostnadsbesparing som beroende variabel finns det ett signifikant samband knutet till variabeln fler än en ägare. Med ett P-tal på 0,011 så är värdet långt under signifikansnivån 0,05 och sambandet är därför starkt⁸³. Utifrån figur 2 går det konstatera att det finns ett negativt samband mellan att ha fler än en ägare när det kommer till att spara pengarna som den tidigare revisorn kostade. Testat mot redovisningskonsult visade inte på något samband.

Resultaten visar att företag som bara har en ägare visar på en högre benägenhet än företag med fler än en ägare att använda kostnadsbesparingen till icke redovisningsrelaterade ändamål.

Utifrån de logistiska regressionerna accepteras hypotesen.

4.3.2 Antal anställda

Hypotes 2: Det finns ett samband mellan antalet anställda och på vilket sätt företagen har valt att ersätta revisorn

Första regressionen visar på ett signifikant positivt samband mellan de företag som har fler än en anställd och benägenheten att välja att använda kostnadsbesparingen till verksamhet som inte är redovisnings relaterat. Med ett P-tal på 0,0009 finns det ett signifikant negativt samband mellan företag med fler än tre anställda och intern utbildning. Dessutom finns ett starkt positivt samband mellan kategorin fler än tre anställda och viljan att anlita redovisningskonsult.

⁸³ Brooks 2008

Resultaten visar att företag med fler än en anställd i högre utsträckning än övriga kategorier använder kostnadsbesparingen till icke redovisningsrelaterade ändamål. Även går det att utläsa att företag med fler än tre anställda är mer benägna att anställa redovisningskonsult.

Utifrån de logistiska regressionerna accepteras hypotesen.

4.3.3 Region

Hypotes 3: Det finns ett samband mellan vilken region företaget är verksamt i och på vilket sätt företagen väljer att ersätta revisorn

När regionerna testas mot den beroende variabeln kostnadsbesparing ges ett starkt samband med regionen Malmö. När den beroende variabeln internutbildning testas visar Örebro på ett starkt signifikant samband medan de andra två regionerna inte visar på något samband alls. Genom korrelationsanalysen går det att konstatera att sambandet är positivt. Även när det kommer till anlitaandet av redovisningskonsult visar Örebro upp ett tydligt signifikant samband, här är det å andra sidan negativt. Ingen av de andra två regionerna visar upp något tydligt samband.

Resultaten visar att Malmö i högre utsträckning än Örebro och Västernorrland väljer att använda kostnadsbesparingen till icke redovisningsrelaterade ändamål. Örebro visar även på en högre benägenhet att satsa på internutbildning än de övriga två regionerna.

Utifrån de logistiska regressionerna accepteras hypotesen

4.3.4 Ålder

Hypotes 4: Det finns ett samband mellan företagets ålder och på vilket sätt företagen valt att ersätta revisorn

Regressionerna visade inte på några signifikanta samband mellan företagets ålder och vad de ersätter revisorn med.

Utifrån de logistiska regressionerna förkastas hypotesen

4.3.5 Bransch

Hypotes 5: Det finns ett samband mellan branschtillhörighet och vad företagen ersatt revisorn med.

Den första regressionen visade på ett signifikant positivt samband mellan företag från konsultbranschen och variabeln kostnadsbesparing. Det fanns även ett negativt signifikant samband i den tredje regressionen mellan företagen inom hantverksbranschen och benägenheten att anlita en redovisningskonsult.

Resultaten visar att företag inom konsultbranschen i högre utsträckning än företag inom hantverksbranschen och övriga företag väljer att använda kostnadsbesparingen till icke redovisningsrelaterade ändamål.

Utifrån de logistiska regressionerna accepteras hypotesen

5. Slutsatser

Slutligen presenteras slutsatserna som kan dras från de tester som utförts på studiens resultat. Till det kommer en avslutande diskussion och slutligen rekommendationer till vidare studier inom ämnet.

5.1 Slutsats

Resultaten i studien visar att det vanligaste sättet att ersätta ett företags tidigare funktion och kostnad av dess revisor är genom att anlita en redovisningskonsult. Enkätundersökningen visade att så var fallet hos 65 procent av de tillfrågade respondenterna. De faktorer som påverkar företagets val visade sig vara antalet ägare, antalet anställda, region och bransch.

5.2 Avslutande diskussion

Sedan avskaffandet av revisorsplikten i november 2010 har mindre företag nu en möjlighet att välja bort revisorn. Kostnaden för att anlita en revisor är i snitt 16 814 kronor för de berörda företagen. Syftet med studien har varit att undersöka vad företag utan revisorsplikt har valt att göra med kostnadsbesparingen som den slopade revisorsplikten gav möjlighet till. Uppsatsen visar på att olika faktorer påverkar vilket val företagen har gjort. Baserat på teorier kring hur små aktiebolag tidigare har betett sig när det kommer till frågor inom redovisning och revision skapas fem hypoteser. Med hjälp av en webbaserad frågeenkät som mailades ut till företagen i urvalet samlades primärdata in som sedan utgjorde grunden för de logistiska regressionerna.

Med hjälp av resultaten gick det att konstatera att det finns flera olika variabler hos företagen som påverkar vad de ersätter revisorn med. Studien fann signifikanta samband med fyra av hypoteserna där vi kunde visa att antalet ägare, antal anställda, region och bransch alla påverkade hur företagen hade valt att ersätta sin tidigare revisor.

Tidigare studier från Chow⁸⁴, Grossman & Hart⁸⁵ och Carrington⁸⁶ har visat på att flera ägare kan skapa en informationsasymmetri mellan agenter och principaler. Resultaten från vår studie

⁸⁴ Chow 1982

går i linje med tidigare forskning då företag som bara har en ägare visar på en högre benägenhet än företag med fler än en ägare att använda kostnadsbesparingen till icke redovisningsrelaterade ändamål.

Att antalet anställda har en inverkan på ledningens behov av kontroll har tidigare bevisats i studier av Williamson & Ouchi⁸⁷ och Abdel-Khalik⁸⁸. Ledningen i företag med flertalet anställda tvingas delegera ut ansvaret över företagets redovisning och tappar därför kontroll över denna. Vår studie visar resultat i samma riktning där företag med fler än tre anställda är mer benägna att anställa en redovisningskonsult för att säkerställa kvaliteten i räkenskaperna än vad företag med färre än tre anställda är. Ett ökat antal anställda bidrar till en bokföringstekniskt krångligare och mer krävande redovisningsprocess vilket gör det naturligt att testerna visar att de företag som har fler än tre anställda visar ett signifikant positivt samband med att anställa en redovisningskonsult i företag för att underlätta redovisningsbördan. Resultaten visar dock att anställda med fler än en anställd i en högre utsträckning använder kostnadsbesparingen till icke redovisningsrelaterade ändamål, vilket motsäger tidigare forskning. Av de 95 företag som uppgav att de har fler än en anställd har 72 tre eller mindre. Ledningen i den gruppen företag är troligen redan insatt i bokföringen och upplever därmed ingen brist på kontroll över räkenskaperna.

Faktorn region har i en studie utförd av NUTEK⁸⁹ visat sig vara en viktig faktor sett till beteendemönster hos små företag. Resultaten från vår undersökning bekräftar regionala skillnader i beteende där Malmö i högre utsträckning än Örebro och Västernorrland väljer att använda kostnadsbesparingen till icke redovisningsrelaterade ändamål. Örebro visar även på en högre benägenhet att satsa på internutbildning än de övriga två regionerna.

Testerna visar att de två homogena branscherna som blev tydliga i studien uppvisar ett samband när det kommer till hur de väljer att ersätta sin tidigare revisor. De företag som var verksamma inom konsultbranschen visade en benägenhet att spara in kostnaden och använda den som vinst

⁸⁵ Grossman & Hart 1983

⁸⁶ Carrington 2010

⁸⁷ Williamson & Ouchi 1981

⁸⁸ Abdel-Khalik 1993

⁸⁹ NUTEK 2000

eller till tjänster som inte var relaterade till redovisning. Tittar man på svaren så är det många av företagen i konsultbranschen som jobbar med redovisning vilket innebär att kompetensen att genomföra bokslut redan finns inom företaget. Företag inom hantverkarbranschen visade sig negativa till när det kom till att välja redovisningskonsult som substitut. Faktorn övrigt hade inga signifikanta samband vilket är i linje med tidigare forskning där man har kunnat påvisa samband mellan homogena branscher och faktorn Övrigt är blandat från ett flertal olika branscher.

Resultaten från testerna kan sammanfattas som att det finns en tydlig trend att de bolag som väljer att inte längre anlita en revisor vänder sig till en redovisningskonsult eller ser det som en möjlighet att spara in pengar för företaget. Det kan också konstateras att det finns flera olika företagsspecifika faktorer, antal ägare, antal anställda, region och bransch som påverkar det valet. Den informationen kommer att vara användbar för redovisnings och revisionsbranschen när de planerar för framtiden.

Studien gav varierande svar. Undersökningen visade tydligt att en majoritet av det tillfrågade urvalet idag använde sig av tjänster från en redovisningskonsult. Det blir också tydligt att mer än en tredjedel av företagen även ser den tidigare tjänsten från revisorn som en kostnadsbesparing. I en färsk artikel i tidningen Balans intervjuas Björn Bäckvall, ledamot i FARs policygrupp. Han tar upp fenomenet med efterfrågestyrd granskning som ett framtida möjligt arbetssätt för revisionsbranschen. Efterfrågestyrd granskning skiljer sig ifrån den lagstadgade som utgår ifrån en standard. Tanken är att det skulle fungera som så att revisorn analyserar företagets behov och inte nödvändigtvis utför en full revision utan snarare ser till att fylla det behov av granskning som företaget faktiskt behöver⁹⁰. Möjligheten att få granskningen mer proportionerlig till kundens storlek och behov skulle kunna vara ett sätt för revisionsföretagen att fortsätta skapa affärer även utanför den lagstadgade revisionen och dessutom ta del av den marknad som nu har skapats bland med företagen som inte längre omfattas av revisionsplikt. Det faktum att företagen uppskattar valmöjligheten att själva få avgöra om de ska ha en revisor är tydligt med det stora antal företag som redan har valt att inte längre anlita en revisor. Samtidigt kan vi också se att det är en klar majoritet av företagen som fortfarande behöver hjälp med sin redovisning. Frågan är om utvecklingen som sker just nu är ett steg framåt för svenska små aktiebolags internationella

⁹⁰ Tidningen Balans

konkurrenskraft eller om det är ett steg bakåt som öppnar upp för sämre kvalitet när det kommer till företagens redovisning och möjlighet för brottslighet att växa.

Den här studien undersöker den grupp av företag som aktivt har valt att inte anlita en revisor. Tidigare utförda studier av exempelvis Svanström⁹¹ och Collis et al⁹² har undersökt efterfrågan för revisionstjänster och nyttan av revisionen. Denna studie har, som den första av sitt slag, koncentrerat sig på att undersöka i vilken utsträckning företagen har valt alternativa lösningar till revision och varför. Förhoppningsvis kan studien fungera som virke i debatten kring gränsvärdena för revisionsplikt i Sverige. Studien ger även en bild av åt vilket håll marknaden och branschen är på väg vilket kommer underlätta de framtida utmaningar som revisionsbranschen och dess alternativtjänster kommer att möta.

5.3 Reflektion

Resultaten från undersökningen låg till stor del i linje med våra förväntningar. Studien har bekräftat resultaten hos flera stora liknande beteendeundersökningar och bekräftat det faktum att faktorer och egenskaper inom företagen tydligt styr behov och beteende. Förvånande nog visade inte faktorn åldern något signifikant samband. Vår reflektion och fundering kring varför det inte gick att finna signifikanta samband på faktorn ålder är att det är sannolikt att företag som efter 13 år fortfarande är små aktiebolag fortsatt är i en utvecklingsfas med samma behov som när de startades.

I en allt mer globaliserad värld tävlar numera alla företag på samma marknad men med olika villkor. Att Sveriges krav på revisionsplikt är klart hårdare än de länder och konkurrenter som finns runtomkring oss spelar en stor roll när framtidens företag ska danas. EU uppmanade 2007 sina medlemsländer att se över gränsvärdena för revisionsplikt för att den administrativa bördan och kostnaden kan påverka företagen negativt. 2010 tog Sverige ett steg framåt i den utvecklingen när man tog bort revisionsplikt för de minsta aktiebolagen. Det är dock fortfarande en stor nivåskillnad kvar till samma spelregler som majoriteten av medlemsländerna i EU har

⁹¹ Svanström 2007

⁹² Collis et al 2004

idag. Med hjälp av studier som utvärderar effekterna på företagen och på samhället kan debatten fortgå för att vi i framtiden ska kunna nå harmoni med resten av marknaden.

5.4 Förslag till vidare forskning

Ett förslag till framtida forskning som är mer resursintensiv är att göra en bredare studie i var gränsen går för att revision ska bli proportionerligt värdefullt för de företag som ska köpa tjänsten. I dagens läge är de svenska gränsdragningarna när det kommer till revisionsplikt bland de lägsta i Europa vilket skulle kunna hämma de svenska bolagens konkurrenskraft genom en oproportionerligt dyr revision. För att debatten om revisionsplikt ska kunna gå vidare är det också viktigt med studier kring hur revisionspliktens borttagande påverkar svenska myndigheter. Ökade kostnader och en större administrativ börda på grund av minskad kvalitet i företagens redovisning skulle kunna vara en effekt av revisionspliktens avskaffande.

Vidare hade det varit intressant med en kvalitativ studie som undersöker småföretags attityd och faktiska behov av konsultation inom redovisning och revision. Att få en djupgående insyn i företagets fundamentala inställning till problemet hade skapat en möjlighet att lättare förutsäga hur trenden i branschens efterfrågan såg ut. Det hade varit till stor nytta för företag verksamma inom områdena redovisning och revision.

En annan intressant och förhållandevis utforskad aspekt är kvalitetsutvecklingen i redovisningskonsultyrket. Ju mer utrymme och användningsområden företagen får för en redovisningskonsult och om gränsvärdena för revisionsplikt skulle höjas desto mer ökar kraven på att kvalitetssäkra redovisningskonsultyrket.

6. Litteraturförteckning

6.1 Offentligt tryck

Aktiebolagslag (2005:551)

NUTEK. (2000). Support services to SMEs: Analysis of support services in the context of the working group on the visibility and quality of support services, R 2000:13, Stockholm.

Prop. 2009/10:204 En frivillig revision

SOU 2008:32 Avskaffande av revisionsplikten för små företag

6.2 Tryckta källor

Brooks, C. (2008). *Introductory Econometrics for Finance*. Andra upplagan, Cambridge University Press, Cambridge

Bryman, Alan & Bell, Emma (2007). *Business Research Methods*, Oxford University Press, Oxford.

Carrington, 2010. *Revision* Liber AB

Dahmström, K 2011, *Från datainsamling till rapport, -att göra en statistisk undersökning*. 5e upplagan Studentlitteratur

Ejlertsson, G. 2005 *Enkäten i praktiken – en handbok i enkätmetodik*, Andra upplagan (Lund: Studentlitteratur)

Ejvegård, R. 2003 *Vetenskaplig metod*, Studentlitteratur, Lund

Jacobsen, D. I. (2002) *Vad, hur och varför?* Om metodval i företagsekonomi och andra

samhällsvetenskapliga ämnen (Lund: Studentlitteratur)

Körner, S & Wahlgren, L (2006) *Statistisk dataanalys* (Lund: Studentlitteratur, fjärde upplagan)

Trost, J (2012) - *Enkätboken* (Lund: Studentlitteratur, fjärde upplagan)

Williamson och Ouchi (1981) "Theory Z; how American business can meet the Japanese challenge"

6.3 Tidskrifter

Abdel- Khalik (1993) "Why do private companies demand auditing? A case for organizational loss of control" *Journal of Accounting, Auditing & Finance*. 8: 31-52,

Beattie, V., Fearnley, S. & Brandt, R. (2000). Behind the audit report: A descriptive study of the discussions and negotiations between auditors and directors. *International Journal of Auditing*, Vol.4, No.2: 177-202.

Bennett, R.J. & Robson, P.J.A. (1999). The use of external business advice by SMEs in Britain, *Entrepreneurship and Regional Development*. Vol. 11, No. 2:155-180.

Bennett, R.J. & Robson, P.J.A.(2003). Changing use of the external business advice and government support by SMEs in the 1990s. *Regional Studies*, Vol. 37, No. 8: 795-813.

Bennett, R.J. & Robson, P.J.A. (2005). The adviser-SMF relationship: Impact, satisfaction and commitment. *Small Business Economics*. Vol.25, No.3: 255-271.

Chittenden, F., McConnel, J. & Risner, C. (1990). "The Role of the Accountancy Profession in the Growth and Development of Small Business." *Certified Accountant Publication Limited*.

Chow 1982, "The demand for external auditing, size debt and ownership influences" *The Accounting Review* Vol. 57, No. 2 (Apr., 1982), pp. 272-291

Collis, J. (2003): "Directors' views on exemption from the statutory audit" A research report for the DTI

Collis, J., Jarvis, R. & Skerratt, L. (2004). "The demand for the audit in small companies in the UK." Accounting and Business research

Craswell, A.T., Guz, F. & Francis, J. (2000). "The demand for NAS from auditors." Working paper, University of Tasmania.

DiMaggio och Powell, 1983. "The iron cage revisited: Intitutional isomorphism and collective rationality in organizational fields" American Sociological Review Vol. 48, No. pp. 147-160

ECON. (2007a). Den samhällsekonomiska nyttan av revision. ECON-Rapport nr 2007-092.

Ghauri, R. & Gronhaug, K. (2005) Research methods in business studies: a practical guide. FT/Prentice Hall

González González, 2010. Determinants of socially responsible corporate behaviours in the Spanish electricity sector, Social Responsibility Journal.

Grossman & Hart, 1983. "An analysis of the principal-agent problem" Econometrica Vol. 51, No. 1 pp. 7-45

Kirby, D.A. & King, S.H. (1997). "Accountants and Small Firm Development: Filling the Expectation Gap." The Service Industries Journal Volume 17, Issue 2, 1997

Ryberg, (2011) - "Värt att veta om frivillig revision" Frivision

Seow, J-L. (2001). The demand for the UK small company audit – an agency perspective. International Small Business Journal, Vol.19. No.2: 61-79. Se över sidnummer

Sjöström, C., (1994), ”Revision och lagreglering – ett historiskt perspektiv”, Licentiatavhandling nr 417, EIS/IDA, Linköpings Universitet.

Svanström, T. (2008). Revision och Rådgivning: Efterfrågan, Kvalitet och Oberoende. Umeå School of Business, Umeå University, Doktorsavhandling, Umeå, 1-346.

Thorell, P och Norberg, C, Revisionsplikten i små aktiebolag, Svenskt Näringsliv, 2005

6.4 Webbssidor

Branschorganisationen för redovisningskonsulter, revisorer & rådgivare.

<http://www.far.se/Om-oss/Historik/> (tillgänglig 2014-05-09)

Frivision – Frivillig revision i Sverige

<http://www.frivision.se/bakgrund-om-revisions-plikt-i-sverige> (tillgänglig 2014-05-09)

Sveriges Redovisningskonsulters förbund – Om den auktoriserade redovisningskonsulten

<http://www.srfkonsult.se/auktorisering/bokslutsrapporten/om-den-auktoriserade-redovisningskonsulten/> (tillgänglig 2014-05-09)

Tidningen Balans – Efterfrågestyrd granskning hot eller möjlighet

<http://www.tidningenbalans.se/nyheter/efterfragestyrd-granskning-hot-eller-mojlighet/>

(tillgänglig 2014-05-12)

Appendix

Enkätundersökning

Denna undersökning tar maximalt fem minuter att genomföra!

Vi är två stycken masterstudenter som undersöker ifall det kan finnas ett mönster hos de företag som valt att inte anlita en revisor och vad de ersatt den med. Vi går vår sista termin på Civilekonomprogrammet vid Lunds Universitet och som en del i vår examensuppsats genomför vi en enkätundersökning till ett slumpmässigt urval av företag. Vi fick tillgång till era kontaktuppgifter genom programmet Business Retriever.

Vi hoppas att ni kan avsätta de få minuter som det tar att besvara enkäten. Alla svar är anonyma.

Som tack för hjälpen kommer vi att, om ni så önskar, skicka er en sammanfattning på våra resultat.

Tack på förhand!

Axel & Rasmus

Anlitar ert företag en revisor idag?

- Ja
- Nej

Har ert företag anlitat en revisor tidigare?

- Ja
- Nej

Använder sig ert företag av tjänster från en redovisningskonsult?

- Ja
- Nej

Har ert företag valt att använda kostnadsbesparingen, som en utebliven revisor medför, till något annat än att köpa in tjänster inom redovisning?

Till exempel: Ökat resultat för företaget? Ökad konsultation inom andra områden? Löneförhöjningar? Den generella kostnaden för en revisor i ett småbolag uppgår till mellan 10000-16000 kronor.

- Ja
- Nej

Har ert företag lagt ner extra resurser för att utbilda sin egen personal i brist på en revisor?

- Ja
- Nej

I vilken region är ert företag baserat?

- Malmö
- Västernorrlands län
- Örebro län
- Inget av ovanstående

Har ert företag funnits i mer än 13 år?

- Ja
- Nej

Har ert företag fler än 1 ägare?*__

- Ja
- Nej

Har ert företag fler än 3 ägare?

- Ja
- Nej

Har ert företag fler än 1 anställd?*__

- Ja
- Nej

Har ert företag fler än 3 anställda?*__

- Ja
- Nej

Inom vilken bransch är ert företag verksamt?

Slopad revisionsplikt betyder klirr i kassan för redovisningskonsulterna

Sedan revisionsplikts avskaffande för små aktiebolag hösten 2010 har närapå 190 000 svenska aktiebolag valt att inte längre anlita en revisor. Istället väljer företagen att lägga pengarna på redovisningskonsulter.



I en färsk studie från två mastersstudenter vid Lunds Universitet visar det sig att 65 procent av bolagen i studiens urval har valt att ersätta sin tidigare revisor med tjänster från en redovisningskonsult. De företag som inte har valt att anlita en redovisningskonsult tenderar att helt enkelt spara in den tidigare kostnaden.

Studien tittar på vad företagen har valt för substitut till sin tidigare revisor och varför de har gjort det. Faktorer som antalet ägare, antalet anställda, region och bransch har visat sig ha samband med det val av ersättningsmetod till revisorn som företaget har valt. Studien visar bland annat att företag som finns i tätort i större utsträckning väljer att spara pengarna medan företag från en mellanstor ort tenderar att utbilda sin egen personal internt för att möta de nya utmaningarna. Vidare visar studien exempel på samband mellan ett ökat antal anställda och behovet av en redovisningskonsult medan företag som är aktiva inom konsultbranschen tenderar att spara pengarna och göra jobbet själva istället.

”Vi tror att det stora intresset från företagen att kunna välja fritt om de vill anlita en revisor eller inte öppnar upp debatten kring att höja de svenska gränsvärdena för revisionsplikt. Den här studien kan ge en tydlig fingervisning åt vilket håll branschen är på väg och därmed vara till nytta för planeringen av framtiden” säger studiens författare Rasmus Fridheimer.